

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність B11 Філологія

Спеціалізація B11.01 Українська мова та література

Галузь знань B Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Історія української літературної критики»
Викладач (-і)	Баран Євген Михайлович
Контактний телефон викладача	+38 (0342) 59-60-74
E-mail викладача	evgen23@i.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальний курс «Історія української літературної критики» належить до нормативних дисциплін, які відіграють дуже важливу роль у формуванні фахівця-філолога. Він розрахований для магістрантів, а тому покликаний активізувати знання, набуті під час вивчення курсу історії української літератури, філософії, теорії літератури, фольклористики, мовознавства. Це курс, який повинен зорієнтувати магістрантів в історії критичних суджень про твори української та світової літератури у XIX – XX ст., активізувати у студентів аксіологічні аспекти аналізу літературних творів, показати вплив цих оцінок на вироблення теоретичних концепцій українського літературознавства XIX – XX ст.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Мета курсу</u> – ознайомити магістрантів із основними етапами розвитку критичних оцінок української літератури, навчити правильно оцінювати критичні судження про літературу, продемонструвати, як історія літературної критики пов'язана з іншими гуманітарними, зокрема літературознавчими, дисциплінами. <u>Основними цілями курсу є:</u> • Ознайомлення магістрантів з основними етапами у розвитку української літературної критики; • Опанування основного термінологічного критичного апарату; • Вироблення навичок аналізу й інтерпретації літературного процесу; • Вироблення навичок вести літературознавчу дискусію, працювати у групах, відстоювати власну позицію, виробляти стратегії дальшого розвитку літературного процесу; • Вміння давати поточну оцінку творам літератури, співвідносити їх з попередніми оцінками; • Вміння здійснювати пошук інформації та застосовувати її на практиці.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Інтегральна компетентність.</u> Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі українського мовознавства, літературознавства, термінознавства та філологічної науки загалом у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. <u>Загальні компетентності:</u> 2. Здатність бути критичним і самокритичним. 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності). <u>Фахові компетентності</u> 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку	

вітчизняного і світового літературознавства.

3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

10. Уміння виявляти і розробляти проблематику щодо створення проєктів із вивчення сучасних літературних напрямів, творчості окремих українських письменників, їхнього впливу на розвиток суспільних процесів та формування культурного середовища.

Програмні результати навчання

4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

19. Виявляти, аналізувати і систематизувати давні й нові мовні та літературні явища в межах обраної філологічної спеціалізації.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20 год.
Практичні заняття	22 год.
Самостійна робота	48 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Другий	035 Філологія	Перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. ВСТУП. Природа літературної критики та її місце у структурі художньої свідомості. 1. Специфіка літературної критики та її сучасний статус. 2. Система жанрів літературної критики.	2	2	4
Тема 2. Становлення та розвиток української літературної критики 1. Дошевченківські літературно-критичні виступи (Г.Квітка-Основ'яненко; Микола Костомаров; Михайло Максимович та ін.). 2. Руська Трійця» і їхня роль у становленні літературного процесу в Галичині.	2	2	6
Тема 3. Роль Тараса Шевченка у формуванні літературно-естетичної думки.	2	2	6
Тема 4. Журнал «Основа» і його роль в літературно-критичному осмисленні.	2	2	4

Тема 5. Літературно-критична діяльність Пантелеймона Куліша.	2	2	6
Тема 6. Михайло Драгоманов як літературний критик	2	2	4
Тема 7. Літературно-критичні трактати Івана Нечуя-Левицького	2	2	4
Тема 8. Іван Франко як літературний критик.	2	4	4
Тема 9. Сергій Єфремов і дискусії про український модернізм.	2	2	6
Тема 10. Здобутки літературної критики кінця XIX – початку XX ст.	2	2	4
ЗАГ.:	20	22	48

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів і екзаменаційна робота – максимум 50 балів. Для виставлення допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення, отримані на практичному занятті, під час виконання контрольної та самостійної роботи. Максимальна оцінка за курс становить 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	Письмова контрольна робота складається з 2 завдань, за кожне з яких максимально здобувач може отримати 5 балів. Усі завдання є теоретичними та стосуються діяльності тих чи тих літературних критиків і їхніх літературно-критичних виступів і трактатів. Вони спрямовані на те, щоб розвивати навички аналізу й інтерпретації різних літературних процесів.
Практичні заняття	Обговорення проблем та дискусійних питань, які запропоновані до кожної теми (плани практичних занять). Розвиток у здобувачів освіти критичних суджень про твори української і світової літератури, активізація в них аксіологічних аспектів аналізу літературних творів. Закріплення й повторення матеріалу на кожному занятті із попередньо вивчених тем.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до іспиту є отримання позитивної підсумкової оцінки за поточний контроль (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Для визначення рейтингового підсумкового контролю до уваги взято присутність здобувача на всіх заняттях, його активність та успішність під час виконання практичних завдань, ґрунтована підготовка самостійної роботи, написання контрольної роботи; відсутність пропусків і запізнь на заняття; дотримання етики й культури поведінки на заняттях.
Підсумковий контроль	форма контролю: іспит; форма здачі: письмова екзаменаційна робота – обґрунтоване й розгорнуте пояснення всіх питань у білеті (50 балів).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи здобувачі освіти виконують відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу...» (<http://surl.li/schrrt>) та за індивідуальним графіком відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком» (<http://surl.li/rqxggbg>).

Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно (<http://surl.li/ghdhbt>). За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності відповідно до «Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності...» (<http://surl.li/dhanuj>).

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу...» (<http://surl.li/schrrt>). У разі

пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти...» (<http://surl.li/mgmnyr>). Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemu, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця XIX століття). Тернопіль: підручники і посібники, 1999. 224 с.
2. Історія української літературної критики та літературознавства: хрестоматія / за ред. П.М. Федченка. Київ: Либідь, 1996. Книга перша. 416 с.; 1998. Книга друга. 352 с.

Допоміжна література

1. Будний В.В. Ганна Барвінок в освітленні літературної критики доби раннього Модерну. *Література та культура Полісся*. 2023. № 109. С. 37–53.
2. Дзюба І. Між культурою і політикою. Київ: Сфера, 1998. 372 с.
3. Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика. Київ: Основи, 1998. 658 с.
4. Когут С. Філософські та естетичні засади літературної критики Михайла Рудницького. Волинь філологічна: текст і контекст. 2021. № 31. С. 36–51.
5. Коцюбинська М. Мої обрії. В 2-х т. Київ: Дух і літера, 2004.
6. Маланюк Є. Книга спостережень. Статті про літературу. Київ: Дніпро, 1997. 430 с.
7. Науменко Н. Взаємодія критика та письменника як співтворчість. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки: зб. наук. праць*. Одеса: Інформаційно-видавничий центр університету ім. К. Д. Ушинського, 2021. № 33. С. 438–455.
8. Тарнашинська Л. Закон піраміди: Діалоги про літературу та соціокультурний клімат довкола неї. Київ: Пульсари, 2001. 264 с.
9. Урись Т. Інтерпретація сучасного літературного процесу у збірці «Лісоруб у пустелі» Володимира Даниленка. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 5 (23). С. 501–511.
10. Шумило Н. Під знаком національної самобутності: Українська художня проза і літературна критика кінця XIX - поч. XX ст. Київ: Задруга, 2003. 354 с.
11. Яковенко С. Романтики, естети, ніцшеанці: Українська та польська літературна критика раннього модернізму. Київ: Критика, 2006. 296 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про освіту» – <http://surl.li/bqqngq>
2. Закон України «Про вищу освіту» – <http://surl.li/vajjvp>
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» – <http://surl.li/fdzvbi>
4. Студентський путівник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – <http://surl.li/zxrcck>
5. Студентський філологічний вісник. Серія: Мовознавство. Літературознавство – <http://surl.li/dqfxmz>
6. <http://bukvoid.com.ua/>
7. <http://litakcent.com/http://diasporiana.org.ua/category/ukrainica/page/75/>
8. <http://www.nspu.com.ua/>
9. <http://palisadnik.org.ua/>
10. <https://kharkiv-nspu.org.ua/archives/category/novynky>

Баран Євген Михайлович,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури